

**İSTANBUL'UN
DÜŞÜDÜR,
OLİMPİYATLARA
EV SAHİPLİĞİ YAPMAK**

Emir GÜNEY

Khas Spor çalışmaları AUM müdürü

Türk spor tarihinin en önemli dönüm noktalarından biriydi 7 Eylül 2013 cumartesi günü. Ya da “dönüm noktası olmaya adaydı” diyelim. Ne de olsa bu viraj (yine) dönülemedi ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC)’nin yaptığı oylamada Tokyo (Japonya) şehri 2020 Yaz Olimpiyat Oyunları’nı düzenlemeye hak kazandı. İstanbul ise son altı adaylık sürecinin beşinde aday olup kazanamayarak bu alanda bir rekorun sahibi olmuş oldu.

Seçim öncesi ve seçim sonrasında uzun uzadıya konuşuldu bu süreç. Ne yapılmalıydı, neler doğru yapıldı, neler yanlış yapıldı, neden aday olduk, neden kazanamadık gibi birçok soru soruldu ve yanıtlanmaya çalışıldı. Tabii ki sporun küresel anlamda en büyük organizasyonu olan Olimpiyat Oyunları’na ev sahipliği yapma hakkını kazanamamayı yalnızca birkaç nedene indirgemek söz konusu olamaz. Aslında “Neden kazanamadık?” sorusu kadar ‘Kazanamayarak hangi fırsatları kaçırdık?’ sorusunu da tartışmak bir o kadar önemli.

Neleri Kaçırdık?

Olimpiyat Oyunları 1896 yapıldığında 14 ayrı ülkeden gelen 241 sporcunun 43 ayrı disiplinde yarıştığı¹ bir organizasyonken, Londra 2012’de bu rakam 204 ayrı ülkeden gelen ve 39 disiplinde yarışan 10,500 sporcuyla² çıkacaktı. Arada geçen 100 yıldan fazla sürede Oyunlar’ın sadece ‘oyun’ olmaktan çıktığını ve küresel rekabette bir güç gösterisi haline geldiğini rahatça söyleyebiliriz. 204 ülkenin bir araya gelip en iyiyi seçmek için mücadele ettiği, kazanan ülke ve sporcuların da (en azından dört yıl için) alanında dünyanın en iyisi olduğunu kanıtladığı başka bir organizasyon olmadığı âşikar. Dolayısıyla bu çapta bir organizasyona sadece sporcu göndererek katılmanın yanı sıra ev sahipliği yapmanın getireceği küresel anlamda tanıtım imkanı parayla satın alınamayacak kadar değerli.

Ev sahipliğinin bir başka getirisi ise sporcuların alışkın oldukları tesislerde, seyirci desteği ile yarışacak olmalarının getireceği ekstra motivasyon ve özgüven ile daha başarılı bir Olimpiyat geçirme ihtimallerinin daha fazla olmasıdır. Özellikle Türkiye örneğinde bakarsak, 2010 Dünya Basketbol Şampiyonası bu açıdan iyi bir örnek teşkil etmekte. Her ne kadar başarılı bir jenerasyona sahip olduğumuz bir gerçek olsa da istikrarsız sonuçların ardından gelen dünya ikinciliği ev sahibi avantajı ve seyirci desteğinin Türkiye için ne kadar önemli olduğunu göstermekte.

Bir diğer kaçan fırsat ise Olimpiyatlar’ın kazanılmasıyla yapılması planlanan tesis yatırımının büyük bir kısmının gerçeğe dönüşmeyeceği. Aslında bu konu adaylık sürecimizin de en zayıf halkalarından birini oluşturuyor. 2020 Oyunları için rakiplerimiz olan Madrid ve Tokyo’nun büyük oranda hazır veya yalnızca renovasyon isteyen tesislerini bir avantaj olarak sunmalarına karşılık, İstanbul ancak inşaat projeleri ve ‘hükümetten destek sözü’ vererek bu açığı kapatmaya çalıştı. Tabii her tamamlanmamış proje risk demek ve risk kelimesi IOC üyelerinin en çok korktuğu kelimelerin başında geliyor.

Bu noktada aslında henüz kaçan bir fırsat yok. Yalnızca bir niyet göstergesi var ki, bu durum İstanbul’un gelecekteki adaylık süreçleri açısından çok önemli bir yer arz ediyor. Tesisleşme konusunda IOC’ye iki mesajdan birini verebiliriz. Ya adaylık sürecinde öne sürülen projelerin ve hükümet desteğinin ev sahipliği kaybedildiği için devam ettirilmeyeceğini söyleyip tesisleşmeye gitmeyiz ve bir sonraki adaylığımızda aynı projeleri ısıtıp masaya koyarız ya da bu sürecin olimpiyat adaylığının bir parçası olmasının yanı sıra ülke sporunun geleceği için atılan bir adım olduğunu ve bu projelerin her türlü destek ile devam ettirileceği mesajını verebiliriz. Haliyle ikinci mesaj İstanbul’un önümüzdeki yıllardaki adaylık süreçleri açısından içinde bulunduğumuz dezavantajlı durumu büyük bir avantaja çevirecektir. Gençlik ve Spor Bakanlığı’nın 2012 yılında hazırladığı ve 27 Ocak 2013 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanıp yürürlüğe giren Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi bu konuda olumlu sinyaller veriyor. Ancak bu belgedeki hedefler

¹<http://www.olympic.org/athens-1896-summer-olympics>

²<http://www.olympic.org/london-2012-summer-olympics>

³<http://www.gsb.gov.tr/site/duyurular.aspx?news=1425>

fazlasıyla geniş koyulmuş durumda ve spor politikası anlamında daha somut adımlara ihtiyaç olacaktır³.

Spor Mirası

Tesisleşmenin yanı sıra adaylık sürecimizin en zayıf halkalarından bir diğeri olan 'spor mirası bırakma' aslında IOC'nin açıkça söylenirse de en çok önem verdiği değerlerden biri. Her ne kadar IOC'nin sadece bir spor organizasyonu olmaktan çıkıp ekonomik ve politik değerleri de içinde barındıran bir kurum olduğunu kabul etsek de, bu yarışmaların her dört yılda bir düzenlenmesi bir gelenek olarak görülüyor ve ev sahipliği yapacak şehirlerin de bu geleneğe sahip çıkması gerekiyor. 'Olimpik Bildirge' (*Olympic Charter*) ismiyle IOC'nin tüm ülkelere gönderdiği dokümanın ilk bölümünde 'Olimpik Hareket' (*Olympic Movement*) başlığı adı altında bu değerler açık bir şekilde yazılı⁴.

İstanbul'un adaylık dosyasındaki Miras (*Legacy*) bırakma kısmının daha kuvvetli hazırlanmış olması belki tek başına bize adaylığı kazandırmayacaktı ancak daha fazla oy almamıza ve ilerideki adaylıklar için daha sağlam temellere sahip olmamıza neden olurdu. Miras konusuna tesis yönünden bir örnek vermek gerekirse, sadece açılış ve kapanış seramonilerini yapmak ve Oyunlar bittikten sonra bir kısmının sökülerek kapasite indirimine gidilecek olan 'Boğaziçi Stadyumu' Projesi, olimpik bir miras bırakmaktan ziyade adaylığı kazanmak için atılmış bir adım gibi görünüyor. Bu ve bunun gibi projeler ne yazık ki kalıcı çözümler yerine kısa dönemle kazanç (adaylığın kazanılması) sağlayıp geleceğe yatırım düşünülmeden yapılmış ve IOC'nin tam da 'sportif miras' ilkesine ters düşen projeler. Önümüzdeki adaylık süreçlerinde dosya hazırlanırken bu tip projeleri tekrar değerlendirmekte fayda var.

Ekonomik Fırsatlar

Olimpiyat Oyunları'nın hem akademik alanda hem de pratikte en çok tartışılan konularından biri ise Oyunlar'a ev sahipliği yapmanın bir şehir ve ülke için ekonomik bir fırsat mı yoksa bir yük mü olduğu. Bu tartışmanın kesin bir cevabı henüz verilebilmiş değil. Ancak bir gerçek var ki ev sahipliği yapma konusunda her geçen yıl giderek azalan sayıda şehir aday oluyor. Her yapılan olimpiyatın bütçesi bir öncekinden fazla ve giderek yükselen bu rakam, zaten gelişmiş veya gelişmekte olan ülkeler dışındaki ülkeleri otomatik olarak bu listenin dışında bırakmakta. Artık milyar dolar

seviyesine gelmiş devlet destekli büyük ihaleler haline dönüşmüş adaylık süreçleri eğer çok iyi yönetilmezse yıllarca sürececek büyük ekonomik buhranlara neden olabiliyor (Örneğin: Montreal 76 ve Atina 2004).

Oyunlar ev sahibi şehirleri böyle bir finansal yük altına soksa da, hem yukarıda bahsettiğimiz tesisleşme konusunda büyük hacimli yatırımlar, hem de Oyunlar süresince ülkeye gelecek turistlerin canlandıracağı yerel ekonomi anlamında birçok fırsatı içinde barındırıyor.

Tesis konusundan yukarıda bahsettik. Olimpiyatlar'ın yerel bazda ekonomiyi canlandırması hususu da aslında akademik alanda uzun süredir tartışılan başlıklardan bir diğeri. Artan turist sayısı elbette otel ve restoran işletmecilerini ve turizme yönelik çalışan diğer işletmeleri memnun edecektir. Visa şirketinin 2011 yılında yaptığı bir araştırmaya göre, yedi haftalık Londra 2012 Olimpiyat Oyunları sırasında Londra'da £750 milyon değerinde harcamanın yapılacağı ve bu rakamın £709 milyonunun yabancı turistlerden geleceği ifade ediliyordu. Aynı araştırmaya⁵ göre eğer olimpiyatlar olmasaydı bu rakam %18 daha az olacaktı. Dolayısıyla sadece Olimpiyat'ın getirisi £41 milyon olarak görünüyor.

Bir başka araştırmada⁶ ise, Mark Perryman bu iddiaların tam aksi yönünde gerekçeler sunuyor ve Oyunlar'ın yalnızca IOC'nin çıkarlarına göre düzenlenebileceğini, ev sahibi şehrin ne ekonomik olarak ne de başka türlü ihtiyaçlarını karşılamayacağını iddia ediyor.

Sonuç

İstanbul şehri 1992 yılından beri Olimpiyatlar'a ev sahipliği yapmak için adaylığını koyuyor ve kazanana kadar da bu süreci devam ettirmelidir. Büyüyen bir ekonomiye ve ciddi bir genç nüfusa sahip olan Türkiye, IOC için her zaman güçlü bir aday aslında. Eğer önceki süreçlerde yapılan hatalardan ders çıkarılır ve kısa vadeli adaylık sürecinin kazanılması hedefi yerine uzun vadeli spor mirasının oluşturulması hedef alınarak İstanbul hazırlanır, IOC de Olimpiyatlar'ı Türkiye'ye vermek zorunda kalacaktır. Önemli olan, niyetimizin yalnızca bu organizasyonu yapmak değil, IOC Bildirgesi'nde de yazdığı gibi, insanlığın gelişimi ve barış içinde bir yaşam sürdürülebilmesi için sporu kullandığımızı gösterebilmemiz olacaktır.

⁴http://www.olympic.org/Documents/olympic_charter_en.pdf

⁵http://www.visaurope.com/en/newsroom/news/articles/2011/visa_2012_economic_impact.aspx

⁶<http://www.thedailybeast.com/articles/2012/07/30/do-the-olympics-boost-the-economy-studies-show-the-impact-is-likely-negative.html>